

Salla Siira

Kysymys 6, Abduktiivinen päättely (20 p.)

Abduktiivinen päättely on yksi päättelyn laji. Teksteissä (aineistot 6. A–6. C) esitetyt päättelyt a–c ovat abduktiivisia.

6.1. Kuvaile, mikä on yhteistä päättelyille a–c (aineistot 6. A–6. C), ja anna oma esimerkki samanlaisesta päättelystä. Vastauksen enimmäispituus on 750 merkkiä. (5 p.)

6.2. Esitä päättelyiden a–c (aineistot 6. A–6. C) rakenne käyttäen kussakin toistuvia ilmauksia sekä kahta lausemuuttujaa P ja Q. Vastauksen enimmäispituus on 750 merkkiä. (5 p.)

6.3. Pohdi, onko päättely c (aineisto 6. C) hyvä argumentti aistimusten luotettavuutta koskevaa skeptisismiä vastaan. (10 p.)

Tehtävä 6.1.

Yhteistä päättelyille a–c on se, että ensimmäisessä premississä, eli johtopäätöksen perustelussa, kerrotaan jokin tilanne. Toisessa premississä kerrotaan paras selitys ensimmäisen premissin tilanteelle. Argumentin kolmannessa osassa päätellään, että ensimmäisen premissin tilanne johtuu toisen premissin parhaasta selityksestä.

Esimerkki tällaisesta olisi esimerkiksi:

Premissi 1: Minä olen märkä.

Premissi 2: Se, että sataa, selittäisi parhaiten sen, että olen märkä.

Johtopäätös: Siis on järkevää päätellä, että sataa.

Tehtävä 6.2.

Premissi 1: Tilanne on P.

Premissi 2: Q selittäisi parhaiten tilanteen P.

Johtopäätös: Siis on järkevää päätellä, että Q on totta.

Tehtävä 6.3.

Päättely c ei ole hyvä argumentti aistimusten luotettavuutta koskevaa skeptisismiä vastaan. Skeptisismi kyseenalaistaa tiedon mahdollisuuden. Päättelyn c mukaan on järkevää päätellä, että takassa palaa tuli, koska se on paras selitys tulen lämmön aistimukselle.

Ensinnäkin, aistit voivat pettää. Aistimukset tulen lämmöstä voisivat tulla jostain muualta kuin takasta, kuten esimerkiksi tulipalosta. Voi myös olla, että tunnet väärin. Et esimerkiksi todella aistikkaan tulen lämpöä vaan esimerkiksi vain haaveilet siitä, koska sinulla on kylmä. Vaikka takassa oleva tuli olisi paras selitys lämmölle se ei automaattisesti tarkoita, että se olisi totuus.

Päättely c nojaa empirismiin. Empirismien mukaan tieto perustuu kokemukseen. Filosofi David Hume mielestä empirismi johtaa aina väistämättä skeptisismiin. Empirismi perustuu induktiiviseen päättelyyn, joka tarkoittaa yleistyksen tekemistä yksittäisistä ha-

”Vaikka takassa oleva tuli olisi paras selitys lämmölle se ei automaattisesti tarkoita, että se olisi totuus.”

vainnoista. Induktiivinen päättely on aina epävarmaa, sillä koskaan ei voida varmasti sanoa rajallisesta määrästä havaintoja, että joku on niin kuin se on. Aina on mahdollisuus sille, että tulee havainto, joka kumoo induktiivisen päättelyn avulla muodostetun empirisen tiedon. Induktiivinen päättely nojaa myös siihen, että asiat ovat tulevaisuudessa samoin kuin nyt. Tätä ei voida kuitenkaan todistaa. Induktiivista päättelyä ei voida perustella sillä, että se on toiminut aiemmin, koska tämä olisi kehäpäätelmä.

Immanuel Kant taas on sitä mieltä, että emme voi koskaan saada tietoa maailmasta sinänsä, sillä kategoriat muokkaavat ajatteluamme. Emme voi tietää tuleeko aistimus tulen lämmöstä tulesta itsestään, koska emme voi sanoa mitään siitä, millainen maailma on sinänsä.

René Descartes käytti järjestelmällisen epäilyn metodia, jonka tarkoituksena oli löytää varmaa tietoa. Hänen mukaansa varmaa tietoa oli väite: koska ajattelen siis olen. Descartes oli kuitenkin sitä mieltä, että aistimukset voisivat olla vain pahan demonin aikaansaannoksia, joilla ei olisi mitään yhteyttä reaali maailmaan. Eli demoni voisi tuottaa meille aistimuksen tulen lämmöstä, eikä tämä siten tulisi takasta.

Havainnollistamaan Descartesin ajatusta, voidaan myös esittää skeptinen hypoteesi. Skeptinen hypoteesi on tilanne, jota ei voida empirisesti koetella ja, joka kyseenalaistaa arkikäsitystämme siitä, mitä tiedämme. Tällainen olisi esimerkiksi aivot altaassa -ajatuskoe. Aivot altaassa -ajatuskokeessa kuvitellaan, että olemme vain aivot lillumassa ravinteikkaassa nesteessä. Jokin syöttää aivoillemme havaintotietoa maailmasta, joka ei kuitenkaan ole totta, vaan se on keinotekoisia informaatiota. Voimmeko tietää ettemme ole nytkin vain aivot altaassa?

Koska skeptisiä hypoteeseja on mahdoton koetella, emme voi sulkea pois sitä mahdollisuutta, että hypoteesin tilanne olisi tosi. Jos olisimme vain aivot altaassa, joku voisi syöttää aisteillemme informaatiota tulen lämmöstä, vaikka missään ei olisi tulta. Näin emme voisi päätellä, että tulen aistimus johtuu takassa palavasta tullesta.